

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 515/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] Srbsko, zastúpeného advokátkou doc. PhDr. JUDr. Marcelou Tittlovou, PhD., LL.M., advokátska kancelária, Bernolákova 492/5, Modra, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 66/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 66/2020. Žiada ďalej zaviazať okresný súd, aby sťažovateľovi poskytol náhradu škody a primerané odškodnenie za ujmu spôsobenú zásahom do označených práv vo výške 2 820 eur. Domáha sa napokon od okresného súdu náhrady trov konania.

2. Dňa 8. júna 2020 doručil prokurátor okresnému súdu obžalobu na sťažovateľa. Obžaloba bola obhajkyni sťažovateľa doručená 21. júla 2020 (teda po 1,5 mesiaci). Prvé hlavné pojednávanie vo veci sa malo uskutočniť 27. augusta 2020 (teda takmer po 2,5 mesiacoch od podania obžaloby). K otvoreniu hlavného pojednávania však nedošlo, keďže okresný súd konštatoval nezaslanie obžaloby poškodeným. Hlavné pojednávanie sa následne uskutočnilo 28. septembra 2020 (teda 3 mesiace od podania obžaloby). Na hlavnom pojednávaní bola trestná vec sťažovateľa vylúčená na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 6 T 66/2020. Nasledujúci termín hlavného pojednávania bol nariadený na 2. december 2020 (teda viac ako o 2 mesiace), avšak ani toto hlavné pojednávanie sa neotvorilo, a to pre neúčast' prekladateľky. Ďalší termín hlavného pojednávania bol stanovený na 27. január 2021 (teda znova takmer o 2 mesiace), ale ani toto hlavné pojednávanie sa neuskutočnilo, a to z dôvodu na strane obhajoby, ktorá ospravedlnila svoju neúčast' (tento jediný

termín hlavného pojednávania sa nevykonala z dôvodov, ktoré je možné pripísať obhajobe). Nasledujúci termín bol stanovený na 24. február 2021 (asi po mesiaci), pričom k jeho realizácii nedošlo z dôvodov na strane okresného súdu. Ďalší termín hlavného pojednávania bol nariadený na 12. apríl 2021 (po 1,5 mesiaci).

3. Od vylúčenia väzobnej trestnej veci sťažovateľa na samostatné konanie 28. septembra 2020 do 12. apríla 2021 nedošlo k otvoreniu žiadneho hlavného pojednávania z dôvodov na strane okresného súdu, resp. úradných osôb. Jediný termín zmarený obhajobou bol 27. januára 2021 v dôsledku nehodovej udalosti obhajkyne sťažovateľa. V tomto období nebol teda vo veci vykonaný ani žiaden procesný úkon. Prvé hlavné pojednávanie, ktoré sa otvorilo, sa uskutočnilo 12. apríla 2021, keď bol sťažovateľ vypočutý ako obžalovaný a začalo sa s výsluchmi svedkov.

4. Podaním z 26. marca 2021 doručeným okresnému súdu 31. marca 2021 požiadal sťažovateľ o prepustenie z väzby zdôrazňujúc, že jeho väzobná vec sa nevybavuje prednostne a urýchlene. Keďže okresný súd na podanú žiadosť nijako nereagoval, na hlavnom pojednávaní 28. mája 2021 obhajkyňa sťažovateľa žiadala o určenie termínu výsluchu sťažovateľa k jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 26. marca 2021. Samosudca k tomu uviedol, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby nemá v spise k dispozícii, a nemá preto dôvod o nej rozhodovať. Obhajkyňa sťažovateľa toho istého dňa elektronicky zaslala kópiu žiadosti o prepustenie z väzby spolu s doručenkou okresnému súdu, pričom nasledujúci deň (29. mája 2021) všetky podklady doručila aj fyzicky do podateľne okresného súdu.

5. Okresný súd určil termín výsluchu k žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na 4. jún 2021, pričom ešte 28. mája 2021 elektronicky informoval obhajkyňu sťažovateľa (a zrejme aj prokurátora) o termíne verejného zasadnutia pre účely rozhodnutia o žiadosti o prepustenie z väzby (v skutočnosti správne nešlo o verejné zasadnutie, ale o procesný úkon spočívajúci vo výsluchu sťažovateľa).

6. Dňa 4. júna 2021 sa výsluch sťažovateľa uskutočnil a uznesením č. k. 6 T 66/2020 zo 4. júna 2021 bola žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietnutá.

7. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ prostredníctvom obhajkyne sťažnosť priamo do zápisnice a neskôr ju písomne odôvodnil v lehote do 3 pracovných dní od výsluchu. Spisový materiál bol z okresného súdu predložený na Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 1. júla 2021.

8. Uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos 64/2021 zo 6. júla 2021 bolo uznesenie okresného súdu zrušené a sťažovateľ bol okamžite prepustený z väzby. Podľa názoru krajského súdu postup okresného súdu v súvislosti so žiadosťou sťažovateľa o prepustenie z väzby je absolútne neakceptovateľný, pričom jeho dôsledky sa nemôžu preniesť na ďalšie väzobné stíhanie sťažovateľa, resp. na ďalšie obmedzenie jeho osobnej slobody.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)

a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1. K namietanému postupu okresného súdu:

10. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je neprimerane dlhé konanie okresného súdu o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ktorú doručil okresnému súdu 31. marca 2021 a okresný súd o nej rozhodol až 4. júna 2021, čím porušil jeho označené práva v petite ústavnej sťažnosti podľa ústavy a dohovoru.

11. Ústavný súd zistil, že v petite ústavnej sťažnosti namietané porušenie čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu treba považovať za zjavne neopodstatnené.

12. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07). Ústavný súd preto poskytuje ochranu základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo.

13. V petite ústavnej sťažnosti namietané ustanovenia čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru sú *ratione materiae* spravidla súčasťou konania a rozhodovania vo veci samej. Možnosť porušenia týchto ustanovení ústavy a dohovoru v konaní o väzbe preto neprichádza do úvahy (III. ÚS 646/2017, II. ÚS 111/2018, II. ÚS 564/2018, II. ÚS 301/2020). V prípade rozhodovania o väzbe (o žiadosti o prepustenie z väzby) práva vyplývajúce z tohto ustanovenia treba považovať za súčasť čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru. V rámci čl. 5 dohovoru právo na urýchlené rozhodnutie o väzbe je *ratione materiae* súčasťou jeho ods. 4, v dôsledku čoho nesplnením podmienky urýchleného rozhodovania o väzbe nemôže dôjsť k porušeniu čl. 5 ods. 1 dohovoru (Bezicheri c. Taliansko, Sanchez-Reisse c. Švajčiarsko).

14. V tejto súvislosti treba poukázať na to že, právo zaručené čl. 5 ods. 4 dohovoru je použiteľné iba na osoby, ktoré boli pozbavené slobody, a nevzťahuje sa na účely získania rozhodnutia, ktoré by deklarovalo, že ich predchádzajúce zadržanie alebo väzba boli protiprávne. Dodatočne čl. 5 ods. 4 nemôže byť použitý osobou, ktorá bola zákonne prepustená, keďže čl. 5 ods. 4 nezakladá právo na bezpodmienečné prepustenie a aj prepustenie na záruku treba považovať za zákonný prostriedok prepustenia na účely tohto článku (Stephens proti Malte, rozsudok Európsky súd pre ľudské práva z 21. 4. 2009, č. 11956/07). Výklad čl. 5 ods. 4 dohovoru obsahuje dva prvky praktickej efektivity. Jedna sa prejavuje v tom, že toto právo je použiteľné iba na osoby, ktoré boli pozbavené slobody, a nevzťahuje sa na účely získania rozhodnutia, ktoré by deklarovalo, že ich väzba bola protiprávna. Druhá sa prejavuje tak, že rozhodnutie o opravnom prostriedku nemožno odmietnuť z dôvodu, že pôvodné väzobné rozhodnutie bolo medziasom nahradené iným väzobným rozhodnutím. Oba tieto

prvky však v konečnom dôsledku smerujú výlučne k ochrane osobnej slobody ako základného predmetu ochrany podľa čl. 5 dohovoru.

15. Ústavná sťažnosť smeruje proti pomalému postupu okresného súdu v konaní, v ktorom zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby. Týka sa teda konania o väzbe. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

16. Z rozhodnutia krajského súdu, ktorý rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa proti zamietnutiu jeho žiadosti o prepustenie z väzby okresným súdom, v podstatnom vyplýva, že po podaní obžaloby na sťažovateľa (8. jún 2020) okresný súd vykonal vo veci samej len jedno hlavné pojednávanie. V dôsledku niekoľko mesačnej pasivity okresného súdu konať vo veci samej bol tento stav napokon neakceptovateľný a, krajský súd tak zrušil uznesenie okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, pretože nevzhladol dôvody na ďalšie väzobné obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa a okamžite ho prepustil na slobodu.

17. V tejto súvislosti treba poukázať na to, že prietahy v rozhodovaní o väzbe spôsobené orgánmi činnými v trestnom konaní nemajú za následok prepustenie obvineného z väzby. Nesprávny procesný postup orgánov činných v trestnom konaní pri rozhodovaní o väzbe nemôže sám osebe vyvolať pominutie dôvodu na ďalšie trvanie väzby v zmysle § 79 ods. 1 Trestného poriadku, a teda zakladať dôvod na prepustenie z väzby. Existencia väzobných dôvodov je otázkou vecného prieskumu, preto je potrebné rozlišovať medzi vecnými dôvodmi trvania väzby (teda zákonnosťou väzby) a procesným postupom orgánov činných v trestnom konaní pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby, pričom tieto sa navzájom neovplyvňujú (II. ÚS 80/2015, II. ÚS 277/2015, II. ÚS 567/2017, II. ÚS 318/2018). Na rozdiel od čl. 5 ods. 3, čl. 5 ods. 4 dohovoru neustanovuje ako dôsledok neprimeranej dĺžky rozhodovania (a už vôbec nie v prípade iných procesných pochybení) prepustenie z väzby na slobodu. Dôvodom na prepustenie z väzby sú prietahy v konaní vo veci samej, naproti tomu pomalé rozhodovanie o väzbe, resp. o jej ďalšom trvaní spravidla nie je dôvodom na zrušenie väzobného rozhodnutia a prepustenie obvineného z väzby.

18. Napokon však *hit et nunc* je možné konštatovať, že v podstate rozhodnutie o prepustení sťažovateľa z väzby krajským súdom sa javí ako vecne správne, pretože okresný súd vo veci samej nekonal po podaní obžaloby s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Tak adekvátnou nápravou v danom prípade sťažovateľa bolo jeho prepustenie z väzby na slobodu.

19. Ústavný súd nevzhladol žiadny relevantný dôvod na prípadné prijatie ústavnej sťažnosti, pretože v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádzalo k namietanému porušovaniu označeného práva, a preto ústavný súd sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

II.2. Nárok na náhradu škody:

20. Sťažovateľ v dôvodoch ústavnej sťažnosti poukazuje na čl. 5 ods. 5 dohovoru a čl. 46 ods. 3 ústavy, na základe ktorých požaduje poskytnutie primeranej náhrady škody ako formu kompenzácie spôsobenej ujmy za dlhodobé porušovanie jeho práv postupmi a rozhodnutím prvostupňového súdu. Podľa petitu ústavnej sťažnosti od označeného porušovateľa požaduje náhradu škody vo výške 2 820 eur.

21. Na tomto mieste ústavný súd poznamenáva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy (dohovoru), ktoré sťažovateľ uvádza v odôvodnení sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (III. ÚS 149/04) s prihliadnutím na ustanovenie § 123 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde.

22. Právo na prieskum zákonnosti pozbavenia súdom a právo na odškodnenie za pozbavenie slobody nezlučiteľné s čl. 5 dohovoru sú dve oddelené práva (Wloch c. Poľsko).

23. V prípade, ak sťažovateľ je toho názoru, že nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom mu bola spôsobená škoda orgánom verejnej moci, a ak porušenie jeho práv bolo vyslovené predmetným uznesením krajského súdu, ktorým bol prepustený z väzby, nič mu nebráni v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy (čl. 5 ods. 5 dohovoru) uplatniť si nárok na náhradu škody podľa zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na príslušnom orgáne výkonnej moci.

24. Ústavná sťažnosť sťažovateľa v tejto časti je neprípustná pre nevyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, preto ju ústavný súd odmietol (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2021

Peter Molnár
predseda senátu